

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 6.3.2008
СОМ(2008) 128 окончателен

ЗЕЛЕНА КНИГА

**ЕФЕКТИВНО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЯТА В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ —
ПРОЗРАЧНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ИМУЩЕСТВЕНОТО СЪСТОЯНИЕ НА
ДЛЪЖНИЦИТЕ**

(представен от Комисията)

ЗЕЛЕНА КНИГА

ЕФЕКТИВНО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЯТА В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ — ПРОЗРАЧНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ИМУЩЕСТВЕНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ДЛЪЖНИЦИТЕ

Целта на тази зелена книга е да сложи начало на обстойно обсъждане със заинтересованите страни на това как да се подобри прозрачността на информацията за имущественото състояние на длъжниците в Европейския съюз. Зелената книга описва проблемите към момента и предлага възможни разрешения.

Комисията приканва заинтересованите страни да представят мненията си до 30 септември 2008 г. на следния адрес:

European Commission
Directorate-General for Justice, Freedom and Security
Unit C1 – Civil Justice
B- 1049 Brussels
Факс №: +32-2/299 64 57
E-mail: JLS-coop-jud-civil@ec.europa.eu

Получените становища ще бъдат публикувани в интернет, заедно с данни за техните автори, освен ако това оповестяване би увредило законните им интереси. В този случай становището може да бъде публикувано като анонимно. Иначе, становището няма да бъде публикувано и неговото съдържание няма да се вземе под внимание. Становищата ще бъдат публикувани на уебсайта на Комисията (или на главния уеб портал „Твоят глас в Европа“, който е единния пункт на Комисията за достъп до обсъждания, или на свързаната с него страница за консултация на ГД „Правосъдие, свобода и сигурност“).

Комисията може да организира обществен дебат относно предмета на зелената книга.

I. Въведение: Недостатъци на настоящата ситуация

Съществува риск проблемите на трансграничното събиране на вземания да се окажат пречка за свободното движение на платежните нареждания в рамките на Европейския съюз и това може да наруши нормалното функциониране на вътрешния пазар. Късното плащане или неплащането нарушава интересите както на търговските дружества, така и на потребителите. Това е по-конкретно случаят, в който кредиторът и органите по изпълнение нямат информация относно местонахождението на длъжника или на неговото имущество.

Комисията вече спомена трудностите на трансграничното събиране на вземания в Съобщението си от 1998 г. „Към по-добра ефективност на издаването и изпълнението на решения в Европейския съюз“¹. Две години по-късно програмата за взаимно признаване посочи, че „фактически би било много по-лесно изпълнението на решение в рамките на Европейския съюз, ако е възможно получаването на точна информация за финансовото състояние на длъжника. Следователно е необходимо предприемането на мерки, които да позволят точно да се установи имуществото на длъжника на територията на държавите-членки“². „Проучване относно това как да направим по-ефективно изпълнението на съдебни решения в рамките на Европейския съюз“³, направено за Комисията през 2004 г., анализира положението в 15 държави-членки и предложи мерки за подобряване на изпълнението на съдебните решения в Европейския съюз. В рамките на Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела Комисията поиска от 12-те държави-членки, които се присъединиха към Европейския съюз към този момент, да предоставят информация относно състоянието на правните им системи. Отговорите са включени в настоящата зелена книга. Последно на 24 октомври 2006 г. Европейската комисия прие Зелена книга за подобряване на ефективността на принудителното изпълнение на съдебните решения в Европейския съюз: налагане на заповед върху банкови сметки⁴. Доколкото горепосочената зелена книга се концентрира върху една специфична мярка за подобряване на събирането на парични вземания, именно налагане на заповед върху банковите сметки, която позволява на кредитора да гарантира дължимата му или искана от него парична сума, чрез възпрепятстване на изтеглянето или прехвърлянето на средства, които длъжникът му има в една или в няколко банкови сметки на територията на Европейския съюз, целта на настоящата зелена книга е да подобри като цяло прозрачността на информацията за имущественото състояние на длъжника, информация, предоставена от регистри с определени данни и от декларацията на длъжника за имущественото му състояние.

Търсенето на адреса на длъжника и/или на информация за финансовото му състояние е често отправна точка на процедурите за принудителното изпълнение. Понастоящем прозрачността на информацията за имущественото състояние се постига на национално ниво най-общо чрез наличието на различни източници на информация, като по-конкретно това са регистри с определени данни и декларацията на длъжника за имущественото му състояние. Изглежда, че националните системи са със сходни основни структури, те обаче, имат съществени различия по отношение на условията за

---

¹ Съобщение на Комисията до Съвета и до Европейския парламент, ОВ С 33, 31.1.1998 г., стр.3.

² Програма относно мерките за изпълнение на принципа на взаимно признаване на решенията по граждански и търговски дела, ОВ С 12, 15.1.2001 г., стр. 1.

³ Изследване № JAI/A3/2002/02. Окончателният доклад е на разположение на адрес: http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm.

⁴ COM(2006) 618 окончателен.

достъп, процедурите за получаване на информация, съдържанието и цялостната им ефективност⁵.

От сравнителна гледна точка има два различни вида техники, които осигуряват достъп до информация⁶.

- Първата предвижда декларация на цялото имущество на длъжника⁷. В някои държави-членки⁸ съществува подобна система, съгласно която длъжникът също е задължен да декларира имущественото си състояние, но само в степен, необходима за удовлетворяване на притезанието.

- Други държави-членки, по-конкретно тези, в които длъжникът не е задължен да декларира имуществото си, позволяват достъп до системите за търсене, които съдържат специфичната информация⁹. Съдебните органи в тези държави получават основно информация от регистри с данни. Системата се прилага много различно при осигуряване на достъп до регистрите и до другите източници на информация и при предоставянето на правомощия за разследване и за проучване.

Трансграничното събиране на вземания е затруднено от различията между националните правни системи и от това, че кредиторите не познават достатъчно информационните структури в другите държави-членки. Въпреки това, общите черти на основополагащите структури на правните системи на държавите-членки могат да бъдат основа за сближаване¹⁰. За тази цел са възможни мерки на европейско ниво, които да подобрят достъпа до информацията за имущественото състояние на длъжника и правото на кредиторите да получат информация при спазване на принципите за защита на личните данни на длъжника, което е насрещно на правото на кредитора за ефективно събиране на вземанията и което е предвидено в Директивата № 95/46/ЕО¹¹ за защита на личните данни.

---

⁵ Изследване № JAI/A3/2002/02, стр. 47.

⁶ Моля, отбележете, обаче, че повечето държави-членки съчетават характеристики на двете системи, дори ако, националната система като цяло може да бъде определена като спадаща към една от двете системи.

⁷ Напр. в Германия, Гърция и Англия.

⁸ Испания и Португалия

⁹ Напр. в Шотландия има регистри, съдържащи всеобхватна информация, които са достъпни онлайн, но съдебната система не предвижда попълване на декларация за имуществото на длъжника от длъжника или от трети страни.

¹⁰ Изследване № JAI/A3/2002/02, стр. 48.

¹¹ Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 г. за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни, ОВ L 281, 23.11.1995 г., стр. 31. Целта на Директива 95/46/ЕО е да гарантира основното право на защита на личните данни на физическите лица, но също така да осигури свободно движение на тези данни в рамките на Европейския съюз. Според директивата всяко обработване на лични данни трябва да бъде справедливо и законосъобразно. Личните данни трябва да се събират за конкретни, ясно формулирани и законни цели и да не бъдат допълнително обработвани по начин, който е несъвместим с тези цели (принцип на ограничаване на целта). Те трябва да бъдат адекватни, релевантни и да не са прекомерни по отношение на целите, за които се събират и/или обработват допълнително (принцип на пропорционалност). Получената информация не се предава на трети лица, които нямат право да разполагат с нея. Обработването на лични данни може да се извършва, само ако съответното физическо лице е дало своето съгласие за това, или ако са изпълнени едно или повече от другите условия, между които е и условието обработването да е необходимо за спазването на правно задължение, чийто субект е администраторът, или ако обработването е необходимо за изпълнението на задача, която се осъществява в обществен интерес, или при упражняване на официалните правомощия, които са предоставени на

Тази зелена книга се концентрира върху подобряването на изпълнението от държавните органи на съдебните решения. Това означава, че въпросите за (материалните) граници на изпълнението и за ролята на частните или получастните организации в изпълнителния процес не са предмет на обсъждането.

Въпрос 1:

Считате ли, че е необходимо предприемането на мерки на общностно ниво с цел подобряване на прозрачността на информацията за имущественото състояние на длъжниците?

Считате ли, че взаимодействието между изпълнението на решенията и защитата на длъжника или ролята на недържавните организации в изпълнението на решенията се нуждаят от изрично внимание в тази връзка? Ако да, кои елементи смятате за важни?

II. Възможни решения

Информация за имущественото състояние на длъжника може да бъде получена от различни източници, по-конкретно от различни регистри или от самия длъжник. Вместо да се концентрира върху една-единствена европейска мярка, се предлага предприемането на пакет от мерки, които биха помогнали на кредитора да получи в разумен период от време надеждна информация за имущественото състояние на длъжника. Възможните мерки, които предлага настоящата зелена книга са:

- Съставянето на наръчник за националните закони и практики относно изпълнителните производства
- Увеличаване на достъпната информация и подобряване на достъпа до регистрите
- Обмен на информация между органите по изпълнение
- Мерки, свързани с декларацията за имуществото на длъжника.

1. Съставяне на наръчник за националните закони и практики относно изпълнителните производства

Понастоящем има много малко информация относно изпълнителните производства в 27-те държави-членки¹². Съставянето на наръчник за изпълнителните производства в

администратора. Обработването на чувствителни данни е възможно, ако е необходимо за установяването, упражняването или защитата на установени права. В допълнение изискванията за прозрачност на директивата предвиждат задължение за уведомяване на субекта на данни за вида на обработване на неговите лични данни, включително самоличността на администратора, целта на обработването и възможните получатели на данните. Съгласно горепосочените правила целта на обработването, вида на необходимата лична информация и получателите на данните трябва да бъдат точно определени и субекта на данни надлежно информиран. Ако тези условия са изпълнени, не съществува пречка за ефективната прозрачност на информацията относно имущественото състояние на длъжника.

¹² Известна основна информация за националните изпълнителни производства и компетентните органи по изпълнение за връзка при искане за изпълнение е вече налична на страницата на Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела:
http://ec.europa.eu/civiljustice/enforce_judgement/enforce_judgement_gen_bg.htm

държавите-членки би представлявало практическо улеснение. Такъв наръчник би могъл да съдържа всички източници на информацията относно имущественото състояние на лицата, които да са достъпни във всяка държава-членка, а в случай на ограничен достъп да се посочат адресите за контакт на лицата, които могат да получат достъп до тази информация, цената на достъпа и други подробности, свързани с това. Този наръчник би могъл да бъде достъпен на уебсайта на Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела¹³.

Въпрос 2: По какъв начин, според вас, би могъл да ползват наръчникът, съдържащ цялата информация за изпълнителните производства на държавите-членки?

2. Увеличаване на достъпната информация в регистрите и подобряване на достъпа до тях

а) Търговски регистри

Основните източници на информацията са публичните регистри, като най-важните такива са търговските регистри.

Търговските регистри са частично хармонизирани от Първата директива на Съвета по дружествено право¹⁴ („Директивата за публичността“) от 1968 г. и Единадесетата директива по дружествено право („Директивата за клоновете на търговските дружества“) ¹⁵ от 1989 г. Член 2, параграф 1 от Директивата за публичността предвижда задължително оповестяване от страна на търговските дружества на някои документи и данни¹⁶. Член 2, параграф 1, буква а) от Директивата относно клоновете на търговски дружества предвижда задължителното оповестяване на адреса на клоната на търговско дружество. Понастоящем търговските регистри в държавите-членки предвиждат

¹³ <http://ec.europa.eu/civiljustice/>

¹⁴ Първа директива на Съвета 68/151/ЕИО от 9 март 1968 г. относно координирането на гаранциите, които държавите-членки изискват от дружествата по смисъла на член 58, втори параграф от Договора, за защита интересите на съдружниците и други лица, с цел тези гаранции да станат равностойни на цялата територия на Общността, ОВ L 65, 14.3.1968 г., стр. 8.

¹⁵ Единадесета директива на Съвета 89/666/ЕИО от 21 декември 1989 г. относно изискванията за оповестяване на данни за клонове, открити в една държава-членка от някои видове дружества, регулирани от правото на друга държава, ОВ L 395, 30.12.1989 г., стр. 36.

¹⁶ Тези документи и данни са:

- а) учредителният акт и устава, ако те представляват отделни документи;
  - б) всички изменения на актовете, упоменати в буква а), включително всяко удължаване на срока на съществуване на дружеството;
  - в) след всяко изменение на учредителния акт или устава — пълният текст на акта или на устава с измененията към съответната дата;
  - г) назначаването, прекратяването на мандата и данни за лицата, които в качеството си на орган, създаден в съответствие със закона, или като членове на такъв орган:
    - i) са упълномощени да представляват дружеството при сделките с трети лица и в съдебни и извънсъдебни процедури;
    - ii) участват в управлението, надзора или контрола на дружеството.
- От деклариранието трябва да се вижда дали лицата, упълномощени да представляват дружеството, могат да правят това поотделно или трябва да действат заедно;
- д) поне веднъж годишно — размерът на записания капитал, когато учредителният акт или уставът предвиждат уставен капитал, освен ако за увеличението на записания капитал е нужно изменение на устава;
  - е) балансът и отчетът за приходите и разходите за всяка финансова година. Документът, който съдържа баланса, съдържа и данни за лицата, които по закон са длъжни да го заверят.

подробна информация за отделните търговски дружества (правен статут, дата на учредяване, капитал на дружеството, приложим законов акт, вид търговска дейност, дружествени органи и техните представителни правомощия, и понякога дори броят на служителите)¹⁷. Тази информация често се вписва електронно в централни регистри и е достъпна онлайн¹⁸.

Целта на двете директиви е да осигури прозрачност в търговските отношения в по-широк смисъл, включително и относно изпълнителните производства. Въпреки това, те не предвиждат пълна хармонизация на търговските регистри. Те се прилагат само за определени търговски корпоративни сдружения, а не към еднолични търговци и към търговски партньорства¹⁹. При това държавите-членки са свободни да създават местни или централни търговски регистри или регистри на търговските дружества. Докато в Обединеното кралство има три централни регистъра, съдържащи всички данни за търговската дейност, в Германия има повече от 400 регистъра към местните съдилища. В допълнение информацията, която се съдържа в търговските регистри, не е винаги еднакво надеждна — в някои държави-членки²⁰ информацията не се проверява преди да се включи в регистъра²¹. В някои държави-членки информацията в търговския регистър може да не е актуална, тъй като дружествата не са уведомили за промени в техния статут и това не винаги е свързано с достатъчно санкции²².

Освен това Директивата за публичността не урежда обработването на електронните данни, както и онлайн достъпа до търговските регистри. Въпреки това, следва да се отбележи, че на заседанията си от 12 и на 13 юни 2007 г. Съветът заключи, че „трябва да продължи работата в областта на Е-правосъдието с оглед на създаването на техническа платформа на европейско ниво, която да води до достъп до съществуващите или до бъдещи електронни системи в областта на правосъдието“. Приоритетите на бъдещата работа включват създаването на „условия за свързване на регистрите за неплатежоспособност, на търговските регистри и на регистрите на дружествата“.

Въпрос 3: Следва ли да се увеличат наличните данни в търговските регистри и достъпа до тях? Ако отговорът е „да“, до каква степен?

б) Регистри на населението

Кредитор, който търси адреса на длъжник, който не се занимава с търговска дейност, може да срещне още повече трудности. В повечето държави-членки²³ адресите на всички жители се вписват в регистрите на населението. Тези регистри, обаче, са организирани по много различен начин. В някои държави-членки²⁴ те са поддържани от

¹⁷ В Италия тази информация се вписва в централен регистър, който действа под ръководството на италианската търговска камара, и е достъпен онлайн на адрес: www.infocamere.it

¹⁸ Моля, отбележете, че частните услуги за онлайн достъп до търговските регистри или търговските бази с данни за търговските дружества като Европейския търговски регистър (www.ebr.org) също се базират на информация от официалните регистри.

¹⁹ Сравнителни проучвания показват, все пак, че информация за физическите лица, занимаващи се с търговска дейност, е вписана и е на разположение във всички държави-членки.

²⁰ Напр. Ирландия, Нидерландия, Финландия, Обединеното кралство.

²¹ В други държави-членки информацията се проучва и проверява преди да бъде вписана в регистрите.

²² Напр. Решение на Съда на Европейските общности, ЕСJ, C-191/95, *Комисията срещу Германия*, [1998] ECR I 5449

²³ Изключение от това са Обединеното кралство и Ирландия.

²⁴ Напр. Германия, Италия.

органи на местна власт, т.е. кредитор, който търси адреса на длъжник, следва да търси във всички местни регистри в страната, което е непосилна задача. Често централните регистри не са достъпни за кредитора²⁵. Следователно, кредиторите, които търсят адреса на длъжник, който е потребител или физическо лице, срещат сериозни проблеми. Нещо повече, не всички съдебни органи разрешават на органите по изпълнението достъп до регистрите. Създаването на такива регистри в държавите-членки, в които те не съществуват, може да не е в духа на техните правните традиции. Частните услуги за трансгранично търсене в регистрите са на ранен етап на развитие. Всяка евентуална мярка би следвало също да спазва правилата за защита на данните и на личния живот на длъжника.

Въпрос 4: Следва ли да се подобри достъпа до съществуващите регистри на населението? Ако отговорът е „да“ по какъв начин?

в) Регистри на социалното осигуряване и данъчни регистри

Регистрите на социалното осигуряване и данъчните регистри често съдържат информация за длъжника, като неговия адрес, данни за работодателя му или за банковите му сметки; достъпът до такава информация може значително да улесни изпълнението на иск за парично вземане. Правните системи на държавите-членки, при които няма декларация за имуществото на длъжника, оправомощават органите по изпълнение да търсят в държавните регистри информация за имуществото на длъжника²⁶. Прекият достъп от страна на органите по изпълнение до регистрите, които не са достъпни за гражданите, обаче, не е ограничен до правните системи, при които няма декларация за имуществото на длъжника. Обратно, модерните закони в сферата на предварителното изпълнение позволяват на компетентните органи достъп до документи, които не са достъпни за широката общественост. В Австрия²⁷ и в Испания съдилищата могат да изискат от регистрите на социалното осигуряване информация за трудовата дейност на длъжника. В Португалия съдебните изпълнители трябва първо да изискат разрешение от съдилищата по изпълнението, но е налице свободен достъп. В Испания и Швеция органите по изпълнение могат също да изискат пряко информация от данъчните регистри. В Словения данъчните органи могат да разкриват информация за определено облагаемо лице на другите държавни органи, общинските органи на местно самоуправление и носителите на публична власт за упражняването на техните законоустановени правомощия. В Естония от 2008 г. съдебният изпълнител ще може да

---

²⁵ Изключение: В Австрия централният регистър на населението е достъпен онлайн: www.business.telekom.at.

²⁶ Изключения са Италия и Шотландия. В Нидерландия и в Белгия съдебните изпълнители могат да получат информация относно адреса на длъжника и мястото му на работа от регистрите на социалното осигуряване В Люксембург кредитор може да поиска от мировия съдия (*juge de paix*) да се свърже със службите на регистъра на социалното осигуряване, за да намери адреса и трудовата дейност на длъжника. Във Франция правното положение е по-сложно, тъй като съдия-изпълнителите (*huissiers de justice*) не могат да изискат директно административна помощ и трябва да търсят съдействието на окръжния прокурор (*Procureur de la République*). Освен това, на съдия-изпълнителите (*huissiers*) е забранено използването на получената информация за цели, различни от принудителното изпълнение на изпълнителния титул, притежаван от взискателя.

²⁷ Австрийският закон дава предпочитание на информацията от социалните регистри. Декларация на длъжника може да се изиска само, ако регистъра на социалното осигуряване не предоставя информация относно трудовата дейност или дохода на длъжника.

получава информация от регистъра на Здравноосигурителният фонд, регистъра на органа по социално осигуряване и регистъра на ценни книжа. Ефикасността на изпълнителното производство на тези съдебни органи е значително подобрена. Освен това частните и публичните дългове се третират еднакво (поне до известна степен). Шведската система, където изпълнителните органи имат достъп до регистрите на социалното осигуряване и данъчните регистри, предоставя на кредиторите по-добри средства за информиране от декларацията за имуществото на длъжника, доколкото тази система не изисква сътрудничеството на длъжника, което увеличава шансовете за бързо придобиване на точна информация и може да бъде ефективно средство за вискателя да получи информация за длъжника си, която не може да придобие по друг начин.

Въпреки това достъпът до регистрите може да противоречи на правилата за защита на данни и на социалната и данъчната тайна. По-конкретно информацията, съдържаща се в регистрите на социалното осигуряване и в данъчните регистри, може да бъде от чувствително естество. Следователно достъпът до тази информация следва да вземе предвид специалните законоустановени условия за обработка на чувствителни данни, които могат да са различни в държавите-членки.

Въпрос 5: Следва ли да се увеличи достъпът на органите по изпълнение до регистрите на социалното осигуряване и до данъчните регистри? Ако отговорът е „да“, по какъв начин и до каква степен?

3. Обмен на информация между органите по изпълнение

а) Настояща ситуация

Понастоящем органите по изпълнение нямат пряк достъп до регистрите, които не са достъпни за широката общественост и които са в другите държави-членки, достъпни само за органите по изпълнение на съответната държава-членка. Ако съществува достъп на органите по изпълнение до тези регистри, той е строго ограничен до националните органи по принудително изпълнение. Понастоящем няма международни инструменти, които да уреждат обмена на информация между националните органи по принудително изпълнение²⁸.

Освен това липсата на сътрудничество между органите и служителите по принудително изпълнение при граждански дела контрастира с близкото сътрудничество на данъчните органи в Европейския съюз. Директивата, която регламентира изплащането на вземания, произтичащи от Фонда за гарантиране на земеделието²⁹ предвижда система от пряк обмен на информация между националните органи. Приложното поле на тази

---

²⁸ Въпреки това скандинавските страни възнамеряват да приемат „Споразумение за обмен на информация относно делата, свързани със събиране на вземания“. Тази конвенция ще бъде първият правен акт, предвиждащ пряко сътрудничество между органите по принудително изпълнение. Въпреки това, той е изключение, и в повечето случаи, разширеният достъп до регистрите, наскоро предоставен на органите по изпълнение на някои съдебни органи, остава строго териториален.

²⁹ Директива 76/308/ЕИО на Съвета от 15 март 1976 година относно взаимопомощта при изплащането на вземания, произтичащи от операции, представляващи част от системата за финансиране на Европейския фонд за ориентиране и гарантиране на земеделието, както и от селскостопански такси и мита, ОВ L 73, 19.6.1976 г., стр. 18.

директива е разширено и включва искове, отнасящи се до някои данъци³⁰. Член 4 от директивата предвижда, че „по молба на органа, подаващ молбата, органът получаващ молбата, предоставя всякаква информация, която е от полза за органа, подаващ молбата, във връзка с изплащането на дадено вземане.“ Днес молбите се подават по електронен път³¹. Органът, получаващ молбата, не е задължен да предоставя информация, която би разкрила търговска, промишлена или професионална тайна или разкриването, на която да накърни сигурността или да противоречи на обществения ред на държавата³².

б) Възможни решения

Следователно — при отсъствие на регистър с европейски обхват — една от възможностите е да се задълбочи сътрудничеството между националните органи по принудително изпълнение и да се въведе пряк обмен на информация между тях. Органите по принудително изпълнение в една държава-членка биха могли да помолят за помощ компетентните органи на друга държава-членка. В тази връзка съществуващият инструмент на Общността относно взаимопомощта между данъчните органи би могъл да послужи за пример.

Може също да се проучи степента, в която може да се използва информационната система на вътрешния пазар (IMI) за обмен на информация между националните органи по принудително изпълнение. IMI се е развила като електронно средство за обмен на информация между административните органи на държавите-членки, което функционира на всички официални езици, и което потенциално може да бъде използвано за всеки правен акт от общностното законодателство.

Следвайки този подход бъдещият общностен инструмент може да предвиди списък от национални органи по принудително изпълнение, които са оправомощени да търсят информация от регистрите на друга държава-членка, и да установи срокове, в които искането за информация следва да се изпълни. Можа да има образци на стандартни въпроси и отговори на всички езици на Общността и данните да се обменят електронно по възможно най-бърз начин.

---

³⁰ Директива 2001/44/ЕО на Съвета от 15 юни 2001 година за изменение на Директива 76/308/ЕИО относно взаимопомощта при изплащането на вземания, произтичащи от операции, представляващи част от системата за финансиране на Европейския фонд за ориентиране и гарантиране на земеделието, както и от селскостопански такси и мита, и на данък добавена стойност и на някои видове акциз, ОВ L 175, 28.6.2001 г., стр.17.

³¹ Директива 2002/94/ЕО на Комисията от 9 декември 2002 г. за установяването на подробни правила за прилагане на някои разпоредби на Директива 76/308/ЕИО на Съвета относно взаимопомощта при събиране на вземания, свързани с някои видове налози, мита, данъци и други мерки, ОВ L 337, 13.12.2002 г., стр. 41.

³² В тази връзка, моля отбележете също, че чл. 44 от предложението на Комисията за Регламент на Съвета относно подсъдността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения и сътрудничеството по дела относно задължения за издръжка (СОМ (2005) 649 окончателен) предвижда система за сътрудничество между националните централни органи, които „следва да предоставят достъп до информацията, който да улесни изплащането на исковете за издръжка“. Тази информация се предоставя, за да постигне, между другото, целите за „установяване на местонахождението на длъжника“ и за „оценка на имуществото на длъжника“.

Ако се следва този вариант, ще е необходимо да се определи как да се справим със значителните разлики в данните, с които разполагат органите на принудително изпълнение. В някои държави-членки³³ органите на принудително изпълнение не са държавни и нямат достъп до публичните регистри на своите държави-членки. Следователно те не биха могли да предоставят необходимата информация на органите по принудително изпълнение на други държави-членки.

При процедурите по взаимопомощ трябва да се вземат предвид правилата за защита на данни.

Въпрос 6: Следва ли да се подобри обмена на информация между органите по принудително изпълнение? Ако „да“, по какъв начин?

4. Декларация за имущественото състояние на длъжника

а) Настояща ситуация

Много от националните системи³⁴ оправомощават органите по принудително изпълнение да разпитват директно длъжника относно неговото имущество. В някои държави-членки, декларацията за имущественото състояние на длъжника е под формата на показания, дадено пред съда, постановил принудителното изпълнение. Длъжникът е задължен да присъства на устното изслушване, на което той е разпитван от съда (или от съдебен служител)³⁵. Вискателят може да задава допълнителни

³³ Напр. Франция и Обединеното кралство.

³⁴ Дания, Германия, Естония, Ирландия, Гърция, Испания, Австрия, Португалия, Финландия, Швеция, Обединеното кралство (Англия и Уелс).

В Белгия, Франция, Италия, Люксембург, Нидерландия и Шотландия длъжникът не декларира имущественото си състояние. Във Франция, обаче, длъжникът има ограничено задължение да разкрие данни за банковата си сметка, в Нидерландия изпълнителният орган може да изиска от длъжника да разкрие доходите си, а в Белгия длъжникът трябва да оповести имущественото си състояние, когато подава искане за прилагане на предпазна мярка. В Италия се обсъжда въвеждането на декларация за имуществото на длъжника.

В Латвия не съществува декларация за имуществото на длъжника като такава. Съгласно гражданскопроцесуалния закон (членове 552 и 557), обаче, длъжникът трябва да предостави на съответния съдебен изпълнител информация за финансовото си състояние на етапа на принудително изпълнение на съдебното решение. За умишлено предоставяне на съдебния изпълнител на невярна информация относно финансовото си състояние, длъжникът може да бъде подведен под административна или наказателна отговорност.

В Румъния длъжникът не е задължен да декларира своето имуществено състояние/доходи преди нареждане от съда да изпълни задължението си. Съгласно гражданскопроцесуалния кодекс съдебният изпълнител е задължен да преследва с всички законоустановени средства цялостното и бързо изпълнение на задължението, установено в съдебното нареждане. Съдебният изпълнител може да изиска от длъжника писмено да *декларира дохода и имуществото си*, както и местонахождението им (член 373 от Гражданскопроцесуалния кодекс).

В Кипър длъжникът трябва да се обърне към съда, който да обяви неплатежоспособността му. Първо, длъжникът сезира съда, с цел издаването на определение и съдът обявява по-късно неплатежоспособността.

³⁵ В Дания, Ирландия, Англия, Австрия и Испания.

В България настоящият Гражданскопроцесуален кодекс от 1952 г. не съдържа правила относно деклариране на имущественото състояние на длъжника. Съгласно член 448 от Гражданскопроцесуалния кодекс, който ще влезе в сила на 1 март 2008 г., длъжникът е длъжен да се яви пред районния съд и да декларира цялото си имущество и всичките си приходи, ако секвестрируемото му имущество е недостатъчно. За да получи декларация на длъжника съдебният изпълнител трябва да подаде молба до окръжния съд, който трябва да се произнесе по искането в открито заседание. За невярна информация или за отказ да се яви пред съда или да

въпроси³⁶. Възможно е също кръстосан разпит на длъжника и това, длъжникът да е задължен да предостави писмени доказателства за имуществото си³⁷. В други държави-членки, декларацията за имущественото състояние на длъжника е под формата на задължителен образец, който трябва да се попълни³⁸. В тези държави-членки декларацията не се приема като доказателство, а по-скоро като факт, събран от органа по принудително изпълнение.

Има два различни образца на декларация - първият задължава длъжника да декларира цялото си имущество, докато вторият ограничава това задължение до имуществото, което е достатъчно за удовлетворяване на притезанието на вискателя.

Условията за получаване на декларация за имущественото състояние на длъжника са сходни. Във всички държави-членки декларацията се изисква от вискателя. Обикновено декларацията се прави при неуспешен опит за запориране на имуществото или ако съществува вероятност такъв опит да бъде неуспешен. Съвременните системи за принудително изпълнение изискват декларацията да се направи в началото на производството, за да позволи на органите по принудително изпълнение да получат необходимата информация на ранен етап³⁹. В тези системи неуспешният опит за запориране на имуществото не представлява предварително условие.

Основният проблем при декларацията за имущественото състояние на длъжника е факта, че тя трябва да се даде лично. Ако длъжникът откаже да декларира имуществото си, органите по принудително изпълнение (с помощта на полицията) могат да упражнят физическа принуда и да арестуват длъжника⁴⁰. В Португалия на неизрядния длъжник могат да се наложат санкции. В много други държави-членки на длъжника може да бъде наложено лишаване от свобода (до една, дори до две години)⁴¹. Даването на

декларира имуществото си, длъжникът носи отговорност по член 290а от Наказателния кодекс и може да бъде наказан с лишаване от свобода до три години.

В Чешката република съществува декларация за имущественото състояние на длъжника (§260а-260з от Гражданскопроцесуалния кодекс). Тя не е формална и може да бъде направена също устно пред съда. Отказът на длъжника да декларира имуществото си или неверните декларации се наказват с лишаване от свобода до една година или с глоба (§256 г от Наказателния кодекс).

В Словения, при иск на вискателя или по усмотрение на съда, ако вискателят докаже вероятността предложените мерки за изпълнение да са недостатъчни за удовлетворяване на притезанието му, длъжникът е задължен да предостави по време на изпълнителното производство опис на имуществото си, заедно с доказателства, установяващи правото на собственост и други вещни права върху него, и да посочи доказателствата, в подкрепа на твърденията си. Съдът се произнася с определение, с което разпорежда на длъжника да предостави опис на имуществото си. Ако длъжникът не предостави опис на имуществото си в определения от съда срок, съдът провежда заседание, на което разпитва длъжника за фактите относно опис на неговото имущество. Съдът следва да уведоми длъжника за последиците при лъжесвидетелстване. Длъжник, който е надлежно призован и не се яви на устното изслушване, или който, по време на изслушването или при опис на имуществото му не даде точна и вярна информация, се наказва с глоба, чийто максимален размер е 4173 EUR за физически лица и 41730 EUR за юридически лица и за еднолични собственици.

³⁶ Такъв е случаят в повечето държави-членки.

³⁷ В Ирландия и Англия.

³⁸ Германия, Испания, Австрия, Швеция.

³⁹ Напр. в Испания и Португалия

⁴⁰ В Ирландия и Англия неизпълнението на разпорежданията на съда се счита за неуважение към съда.

⁴¹ Дания, Германия, Ирландия, Англия, Гърция, Испания, Австрия, Португалия, Швеция.

неточна или невярна декларация се счита за престъпно деяние⁴². Следователно в някои държави-членки, декларациите, дадени под клетва, са приравнени на писмени клетвени декларации⁴³.

В някои държави-членки не съществува декларация за имущественото състояние на длъжника⁴⁴. Това може да се обясни с факта, че декларацията за имуществото на длъжника прилича на вид „лично изпълнение“ (напр. изпълнение срещу личността на длъжника), което може да бъде наказано с лишаване от свобода. Допълнителна причина може да бъде открита в правната природа на декларацията, която може да се разглежда като събиране на доказателство, особено ако декларацията е дадена в устното изслушване пред съда по принудителното изпълнение. Тъй като органите по принудително изпълнение са ясно разграничени от системата на съдилищата в повечето от държавите-членки, с романска правна система, това събиране на доказателства може да се счете като несъвместимо със структурата на принудителното изпълнение. В други държави-членки, обаче, декларацията може да се даде също пред съдебния изпълнител или други органи по принудително изпълнение. Освен това, задължението на длъжника да декларира имуществото си присъства в почти всички процедури по неплатежоспособност и други сходни такива⁴⁵.

в) Възможни решения

Ако мерките, предприети на общностно ниво във връзка с декларацията за имущественото състояние на длъжника, бъдат счестени за полезни и необходими за подобряване на прозрачността на информацията за имуществото на длъжника съществуват много възможности:

Една от тях би била приемането на общностен инструмент, установяващ за държавите-членки задължението да въведат процедура за даване на декларация за имуществото на длъжника, но предоставящ им свобода при определяне на условията, при които тази декларация да бъде направена. Образец на такава разпоредба е съставен от *Работната група Storme за сближаване на европейските граждански производства (Storme Group on the Approximation of European Civil Procedures)*⁴⁶.

---

⁴² В Естония съдът може да наложи задължително присъствие или задържане на длъжника, който без да има основателна причина за това, не е предоставил списък с имуществото си на съдебния изпълнител или не е изпълнил задължението си да положи клетва. Със съдебно решение на длъжника може да се наложи задържане до тридесет дни. Една година след полагането на клетва, длъжникът трябва да положи клетва отново само, ако съдебният изпълнител има основание да счита, че длъжникът е придобил имущество след полагането на клетва.

⁴³ Напр. в Естония по искане на съдебен изпълнител или на молител, съдът може да изиска от длъжника да положи съдебна клетва, че информацията за имуществото му, предоставена на съдебния изпълнител, е точна.

⁴⁴ Вж. по-горе, бележки 33 и 34.

⁴⁵ Такъв е случаят на Белгия при неплатежоспособност на потребителите.

⁴⁶ Вж. член 12.4 от предложението на експертната група в доклада Storme, публикуван в *Rapprochement du Droit Judiciaire de l'Union européenne*, стр. 210-211.

„За да защити вискателя по дадено дело, който е установил, че не може да открие достатъчно имущество на длъжника по същото дело, и за да защити изпълнението на решението, правото на държавите-членки следва да предвижда:

1. длъжникът да декларира цялото си имущество по вид и местонахождение. Това деклариране следва да се извърши пред кредитора или пред компетентния орган, съгласно закона;
2. че компетентният орган може да изиска от трети страни да разкриват всякаква информация за имуществото на длъжника, което е в тяхно владение. „Трети страни“ включва всяка институция,

Инструмент, предвиждащ единствено „минимална хармонизация“ би имал редица недостатъци: би продължило да съществува различието в националните правни системи; декларирането въз основа на един общ образец би било невъзможно и остават значителните различия в налагането на санкции за неизпълнение на задължението.

Въвеждането на система за получаване на декларация за имуществото на длъжника следва да отчита принципа за пропорционалност. декларацията следва да не съдържа информация, която не е необходима за целта, за която се изисква. Решението, което задължава длъжника да декларира предварително цялото си имущество по-малко допринася за поверителността, отколкото решението, при което от длъжника се изисква да декларира само необходимата информация при наличие на специални предпоставки.

в) Въвеждане на Декларация за притежаваното в Европа имущество

Друга възможност, която следва да се отчете, е въвеждането на еднаква „Декларация за притежаваното в Европа имущество“, която задължава длъжниците да декларират цялото си имущество в Европейското правно пространство. След създаването на Европейското правно пространство, в което е гарантирано свободното движение на съдебни решения, прозрачността на информацията за имуществото на длъжника не следва да се ограничава до териториалността на изпълнителното производство в държавите-членки, доколкото цялото имущество на длъжника е по принцип обект на принудително изпълнение⁴⁷.

Декларацията би могла да бъде дадена по образец, съществуващ на всички езици на Общността. Могат да се установят минимални (или дори еднакви) критерии за условията и съдържанието на декларацията и за свързаните с това санкции. В резултат на това, вискателите биха имали еднакъв достъп до информацията относно имуществата, разположени в Европейското правно пространство, а длъжниците биха получили еднаква защита в рамките на вътрешния пазар. Освен това би се намалило „изборът на най-добрата информация“ в рамките на Европейското правно пространство.

Доколкото този инструмент не следва да влияе на организацията на органите по принудително изпълнение в държавите-членки, всяка държава-членка би могла да посочи компетентния орган или държавна институция, пред която да се извършва декларацията. Декларирането би могло да се направи пред кредитора или пред компетентната институция, съгласно установеното от закона в държавите-членки (напр. пред съдия-изпълнителя (*huissier de justice*), агенция по изпълнението или пред съда по принудително изпълнение).

Длъжникът следва да има възможността да избегне изпълнение на задължението за извършване на декларация чрез изпълнение на задължението или чрез определяне на имуществото, което е достатъчно за изпълнението. Целесъобразно би изглеждало също да се позволи на длъжника да избегне задължението за деклариране на имуществото,

---

в която има сметка на името на длъжника.

⁴⁷ 3. санкциите, които да гарантират изпълнението на тези задължения.“
Моля, отбележете, че териториалността повече не се прилага по отношение на декларацията за имущественото състояние на длъжника в практиката на някои държави-членки (по-конкретно Австрия, Германия и Англия). Задължението на длъжника да предостави клетвена декларация не е ограничено до имуществото, с което разполага на територията на дадена държава-членка, а е задължен да декларира цялото си имущество, включително това в чужбина.

като предложи плащане на вноски, обезпечени с банкова гаранция, или подобни обезпечения.

Длъжникът може да направи декларация, като попълни образец. В случай, че е възможно, попълването (с цел да се посочи дали съществува или не определено имущество) следва да се извърши с отметка в кутийки. Би могло да се предложи възможността образецът да се попълни онлайн в Европейския съдебен атлас по гражданскоправни въпроси⁴⁸.

Накрая, инструментът би могъл да предвижда прилагането на санкции в случай на неизпълнение. Друга възможност, която следва да се вземе под внимание би могла да бъде установяването на глоби и задържане на длъжника. Неверните заявления на длъжника биха могли да бъдат санкционирани от наказателното право. За да се избегне излишна принуда на длъжника, инструментът би могъл да забрани публикуването на декларацията на длъжника в общественодостъпен регистър („списък на длъжници“).

Въпрос 7: *Считате ли, че следва да се въведе Декларация за притежаваното в Европа имущество?*

Въпрос 8: *Ако „да“, при какви условия следва да бъде възможно получаването ѝ? Следва ли да има санкции за неточни заявления в декларацията? Ако „да“, какви?*

Въпрос 9: *Каква степен на хармонизиране считате, че е необходима за Декларацията за притежаваното в Европа имущество? Какво следва да бъде точното съдържание на Декларацията за притежаваното в Европа имущество?*

5. Други мерки

Извън възможните мерки за увеличаване на прозрачността на информацията за имуществото на длъжника, обсъждани в настоящата зелена книга, може би има и други мерки, които биха могли да се вземат под внимание.

Въпрос 10: *Какви други мерки на ниво ЕС предлагате за увеличаване на прозрачността на информацията за имуществото на длъжника?*

---

⁴⁸ http://europa.eu.int/comm/justice_home/judicialatlascivil/html/takingevinformation_en.htm